

Föremålens makt över historien

GUSTAF HELSING TECKNAR COLLAGE MED BILDER PÅ FÖREMÅL FRÅN HISTORIEN, OFTA MED STARK ANKNYTNING TILL HANTVERKET. VAD BERÄTTAR DE I VÅR TID, I ETT NYTT SAMMANHANG?

Det är juni 2019, examensutställning på Konstfack, Gustaf Helsing visar mattan, *Alla män borde känna självhat*. Den var en av flera mattor vävda med trasor. Jag reflekterar över titeln. Och känner en slags sorg. Här är en begåvad person med en egensinnig och direkt textil konst. Vad menar han?

Nu träffas vi fyra år senare i hans ateljé i Västberga i Stockholm. Väven blev inköpt av Malmö konstmuseum med den ursprungliga titeln, men nu när han visar en bild på den är titeln ändrad, även om museet säkert har den ursprungliga titeln kvar.

– Att känna självhat är på sätt och vis ett privilegium, det visar på att man har makt, samtidigt är det inte konstruktivt. Om man vill ändra på sig själv.

Jag känner lite lättnad. Vi går vidare i samtalet.

Han fastnade för vävtekniken och de textila materialen under sina studier på Nyckelviksskolan i Stockholm, fördjupade den under konstfackstiden och har successivt finslipat teknik och teckning i motiven. I sina bilder förmedlar han reflektioner kring historiska föremål, som han av olika

anledningar fastnar för. Han har lätt för det säger han, att fastna för föremål. Lösryckta ur sitt historiska sammanhang fogas de sedan samman i collage och montage och presenteras under titlar som väglleder tankarna, men inte bestämmer

tolkningen. Han kryssar mellan att hylla hantverket och insikten att just det, att romantisera dåtiden, kan feltolkas. Han beskriver det som en balansgång.

– Det som skett i historien blir i våra tankar fragment som sätts

Gustaf Helsing

Master Craft Textil,
Konstfack
2021–2023

Curatorutbildning,
Historiska institutionen,
Stockholms universitet
2019–2020

Kandidat, textil,
Konstfack
2016–2019

Nyckelviksskolan,
Textil form
2015–2016

Nyckelviksskolan
Färg, form och hantverk
2014–2015

gustafhelsing.se

Sid. 17: Ängsliga mattor (III) "Ängslighet varar längst", 2019
ca 100 x 200 cm.

Till höger: Tapestry (VI) Återser rester av Kaisa Melanton (II)
(alla linjer är trådar), 2022, ca 150 x 300 cm.

Nederst: Gustaf Helsing i sin studio. Foto: Bengt Arne Ignell

Nederst till höger: Tapestry (IV) Återser rester av Kaisa Melanton (I)
(sammanflätad), 2022, ca 80 x 110 cm.

samman till olika scenarier, och som kan användas på olika sätt. Nationalismen vid förra sekelskiftet höjde konsthantverket, dels för att arbeta för kvinnlig frigörelse, men också för att skapa en bild av ett mer äkta och homogent då. Liket reaktionära strömningar idag använder det förflutna för att skapa en separation mellan ett "vi och dom".

– Med en romantisering av en förfluten tid, då männen hade makt, skapas en bild av förlust, att vi idag förlorar vår makt och identitet som män och därmed gör oss osäkra och vilsna. Jag är medveten om att jag har privilegier som vit man och att förlora sin makt kan kännas som en förlust. Det måste hanteras. Som feminist vill jag ha ett jämlikt samhälle och därmed avstå makt.

I sin masteruppsats skriver han: *Går fram och tillbaka, försöker hitta något för framtiden, utvärderar och proklamerar; Räkna inte med mig! Räkna inte med mig, i er nationalistiska fantasi, i att tänka att konsthantverk är något autentiskt och oförändrat, i att vara rädd att förlora. Jag vill förlora.*

Hans förebilder är bland andra Hannah Ryggen, Maria Adlercreutz, Charlotte Johannesson, Ingrid Wiener och Kaisa Melanton. Hannah Ryggen hade en orädd hållning i en orolig tid, hennes väv *Etiopia* (1935) på världsutställningen i Paris 1937 hängde bredvid Picassos *Guernica*, (1937). Det var Hannah Ryggens väv som väckte uppseende där Mussolinis avhuggna huvud med ett spjut genom var invävt, den delen täcktes över. Maria Adlercreutz vävde kritik till Vietnamkriget i *I hennes ögon bevaras folkets ljus* (1971) och skapade med trådar ett inlägg i kvinnofrågan med porträttet av Hanna Keller (1994), en stolt arbetarkvinna. Både Hannah Ryggen och Maria Adlercreutz hade ett nära förhållningssätt till tråden, att spinna, tvinna samman och färga.

Charlotte Johannesson använde tidigt datorn för att skapa bilder. I Ingrid Wieners konstnärskap finns verk med berättelser i uppbrutna former, isärplockade bitar av en helhet. Kaisa Melanton arbetade ofta i collageteknik med symboler hopfogade till en

helhet. Till henne har Gustaf Helsing tillägnat en serie bildvävar.

Han reflekterar över att som man ta plats i en kvinnlig dominerad konstform.

– Visst finns det en rädsla att jag blir inkvoterad i olika sammanhang för att jag är man, jag kan bara hoppas att det finns

andra kvaliteter i mina verk. Där emot finns det fördelar med separatistiska rum, så kanske borde jag syssla med någonting annat? Men om målet är jämlikhet borde väl de som vill hålla på med textil konst få göra det? Problemet är om jag får fördelar bara för att jag är man, vilket jag säkert ofta får.

Till vänster: *Tapestry (IX) "Landskap av myckenhet"*

2023, ca 140 x 190.

Nederst: *Tapestry (X) Ser på oss genom föremål*

2023, ca 110 x 170 cm, foto cred: Laslo Strong och Dotdotted

I ateljén håller han på att färdigställa en väv med motiv nära i tid och honom själv. Han har just blivit förälder och collageet här består av flera delar: en bröstmjölkspump från BB, ett föremål präglat av användning, som de textila redskap som finns i hans andra vävar. Drakvingar från lego lyser röda och lyfter pumpen, som en farkost. Allt vilar på ett collage av Göteborgskoloristen Ragnar Sandbergs målningar. Gustaf själv är från Göteborg, hans morfars far är namne till konstnären och Gustafs son har Ragnar som mellannamn. Med drakvingarna landar bröstmjölkspumpen i ett tryggt landskap. Eller lyfter den? Solvningen på åtta skaft skapar ett kypertmönster som tecknar små hjärtan och utgör en grov gräng i väven på vilken motiven placeras.

VARP OCH INSLAG

Fascinationen över olika vävbindningar har funnits med från

början. I och med att varpen är synlig skapas mönstrade bottenar, på vilka montagen av bilder plockas in. Föremålen ger intryck av att de svävar. Detta förstärks av hur vävarna monteras. I handvävda band är de förankrade i taket och lyfts upp från golvet, mattans ursprungliga plats. Sin förankring i golvet har de kvar, vilande mot golvet med välgjorda avslutningar, som i de traditionella trasmattorna eller flätade band kopplade till tradition och handarbete.

Hans tidiga bildvävar hade trasor, relativt grovt rivna, som inslag. En historisk blinkning till trasmattan. Varpen var av olika material, bland annat syntetsnören ämnade för att binda om höbalar eller säckar med. En historisk referens till en manlig värld. Motiven i väven är tagna från föremål använda i ett traditionellt manligt arbete, som sågar.

I vävarna han presenterade i sitt mastersarbete har hant-

verkskunskapen utvecklats med finare linjer och än mer komplexa kompositioner. Trasor, rivna så smala som möjligt, blandas med yllegarner för att ge en bredare palett att arbeta med.

Han spinner och färgar en del själv. Varpen består av en mängd kulörer. Innan han färdigställer sin skiss, som placeras under väven, bearbetas bilderna i datorn. Han väver med avigsidan mot sig. Täta snärjningar skapar detaljrikedom. Föremålen blir översatta från dåtid till nutida tolkningar och transformerade i väven, i varje steg förloras information, och berättelserna blir redo för nya tolkningar. Hans senare vävar har brutits upp i flera sektioner.

Flera av hans senare bildvävar visades på Konstakademiens utställning *En katt bland hermelineer – Textil konst nu*. Han var en av dem som kurerade utställningen.

Varför titeln? passar jag på att fråga, det har ju varit en del kritik mot att sätta textil konst i en underdogposition.

– Jag förstår den kritiken och var medveten om risken. Samtidigt är det ett faktum, Konstakademien har inte haft kunskap och har inte visat textil konst i egen regi, någonsin. Det skulle titeln berätta. Nu måste det bli en ändring!

Framöver väntar flera utställningar, bland annat i London och i Stockholms tunnelbana, där det på Odenplan finns ett inglasat rum på perrongen som visar masterarbeten.

– Nu önskar jag att jag fick väldigt mycket tid som ger möjlighet att försöka få det ännu mer detaljerat och kanske ännu större. Det är något med vävningen, det blir bara mer och mer, och det tar längre tid ju mer man lär sig.

